

Received	Reviewed	Published	Doi Number
14.11.2019	06.04.2020	20.06.2020	10.29228/ijlet.39752

**The Use of Bi-Aspectual Verbs in a Literary Work
(An Evaluation on the Novel “We” by Y.I. Zamyatin)**

Sevda POLAT¹

ABSTRACT

As well as in many Slavic languages and the Russian language, Aspect Category (Категория Вида) is one of the essential grammar issues. Aspect is characteristic of verbs, and it exists in the all-Russian verbs, and it is considered to be among the verb categories at the same time. This verb category describes the course of action over time and its relationship to whether the action has been completed. It also divides the verbs into two as perfective and imperfective according to the task in the sentence. The verbs form a pair of finished and unfinished aspects by taking prefix or suffix or turning into different forms. However, not all verbs form a pair of aspects. The verbs which are not the couple are divided into two as one aspect and bi-aspectual. Verbs that have only perfective or only imperfective form are one aspect verbs. Bi-aspectual verbs, which constitute an important part of the Russian vocabulary, can mean both a finished and an unfinished situation. In this paper, it will be informed about of aspect category, which is among the Russian grammar topics and bi-aspectual verbs in Russian grammar will be discussed. Bi-aspectual verbs are manifested as finished or unfinished only when included in the text. The aim of this article is to describe the properties of bi-aspectual verbs in literary works. For this purpose, the work of the Russian writer Yevgeniy Zamyatin's “We” (Rus. Мы) is discussed. The paragraphs involving bi-aspectual verbs in work have been analysed, and it has been tried to explain that they have been used in perfective or imperfective aspects.

Key Words: Russian, Verb, Aspect, Perfective and Imperfective Aspect, Bi-aspectual Verbs.

**Edebi Bir Eserde İki Görünümlü Fiillerin Kullanımı
(Y. İ. Zamyatin'in “Biz” Romanı Üzerine Bir Değerlendirme)**

ÖZET

Birçok Slav dilinde olduğu gibi Rus dilinde de görünüş kategorisi konu başlığı (Rus. Kategoriya vida) en önemli dil bilgisi konularından biridir. Görünüş, fiillerin tipik bir özelliği olup Rusçada yer alan tüm fiillerde bulunur ve fiil kategorileri arasında yer alır. Bu fiil kategorisi, zaman içindeki eylemin akışını ve eylemin tamamlanıp tamamlanmadığıyla ilişkisini tanımlar. Aynı zamanda fiilleri cümle içindeki görevine göre bitmiş ve bitmemiş olarak ikiye ayırır. Fiiller, ön ek veya son ek olarak ya da farklı formlara dönüşerek bir çift bitmiş veya bitmemiş görünüş çifti oluşturur. Ancak, tüm fiiller görünüş çifti oluşturmaz. Çifti olmayan fiiller kendi aralarında tek görünüşlü ve iki görünüşlü olarak ikiye ayrılmaktadır. Sadece bitmiş veyahut sadece bitmemiş görünüme sahip olan fiiller tek görünüşlü fiillerdir. Rusça söz varlığının önemli bir bölümünü oluşturan iki görünüşlü fiiller hem bitmiş hem de bitmemiş durum anlamını taşıyabilirler. Bu makalede, Rusça dil bilgisi konuları içinde yer alan görünüş kategorisi hakkında bilgi verilecek ve iki görünüşlü fiiller ele alınacaktır. İki görünüşlü fiiller, sadece metin içinde yer aldıklarında kendini bitmiş veya bitmemiş olarak belli etmektedirler. Bu makalenin amacı edebi eserlerde iki görünüşlü fiillerin kendine özgü özelliklerinin tanımlanmasıdır. Bu amaç için Rus yazar Yevgeniy Zamyatin' in “Biz” (Rus. Мы) eseri ele alınmıştır. Eserde kullanılan iki görünüşlü fiillerin geçtiği paragraflar incelenmiş ve hangi durumlarda bitmiş hangi durumlarda ise bitmemiş görünüşte kullanıldığı anlatılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Rusça, Fiil, Görünüş, Bitmiş ve Bitmemiş Görünüş, İki Görünümlü Fiil.

¹ Öğr. Gör., İstanbul Gelişim Üniversitesi, spolat@gelisim.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3002-2617

Giriş

Fiiller, bütün dillerde konuşmanın en önemli parçası olup cümlede eylem ve durumu bildirerek insan yaşamını, iç dünyasını, davranışlarını vb. ifade etmek için kullanılır. Ünlü Rus yazar Aleksey Nikolayeviç Tolstoy'a göre, *hareket ve onun ifadesi olan fiil- dilin temelidir. Bir cümle için doğru fiili bulmak, cümleye hareket vermek demektir* (1961: 212).

Türkçe ve Rusçada fiilin başlangıç şekli mastardır. Master, fiilin çekim eki almamış yalın halidir. Hem Türkçede hem de Rusçada master, fiilin değişmeyen şeklidir. Fiil, master halindeyken sadece eylemi adlandırdığı halde cümlede kullanıldığı zaman cümlenin diğer parçacıklarıyla "iş birliğine girerek" cümleye canlılık katar ve söylenmek istenen fikri veya mesajı (iletiyi) zamana yerleştirmekte mühim rol oynar. Çünkü fiiller cümledeki söylenilmek istenen fikrin hangi zamanda söylenilmesi gerektiğine yardımcı olan sözcük kategorisidir. Fiillerin almış olduğu zaman eklerinin sayesinde bu rahatlıkla anlaşılmaktadır.

Rusçada, fiilin zaman kategorisi ile görünüş kategorisinin (Rus. kategoriya vida) bağlantılı olduğunu hatırlatmamız gerekir. Çünkü herhangi bir zamanda kullanılan fiil, görünüş kategorisiyle yakından ilgilidir. Şöyle ki, görünüş, fiilin zamandaki işlevidir.

Rusçada Görünüş Kategorisi (Категория Вида)

Rus dilinde fiillere has özellik olan **Vid (вид)**, tüm fiillerin hem master hem de çekimli halinde bulunmaktadır. Vid, İngilizce ve Fransızcada *aspect*, Almancada *Aspekt*, Türkçede ise "görünüş kavramı" olarak geçer. Türkiye Türkçesi dil çalışmalarında "Aspect" teriminin karşılığı olarak "görünüş" terimi yaygınlaşmıştır (Uğurlu, 2003: 125). Zeynep Korkmaz "Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi" kitabında fiillerde anlam, zaman ve işlev kaymalarını, "fiilde görünüş" olarak ele almaktadır (2017: 522).

Bu çalışmada "Aspect" terimi, Rusçadaki adıyla "Vid", Türkçede "Görünüş" terimiyle kullanılacaktır.

Ojegov ve Şvedova'nın "Açıklamalı Rus Dili Sözlüğü" nde, *vid- eylemin akış sınırını ifade eden fiil kategorisi* olarak açıklanmaktadır (2001: 82). Peşkovskiy'nin tanımına göre ise "*vid- fiilin temelinde gösterilen sürecin zaman içinde nasıl aktığını veya zamana nasıl dağıldığını gösterir.*" (2001: 105).

Gramer kategorisi olan Vid- fiillerin cümledeki işlevini tamamlanmış ve tamamlanmamış olarak ikiye ayırır. Bunlar, bitmemiş (несов. вид) ve bitmiş (сов. вид) görünüş fiilleri olarak adlandırılmaktadır. Master halindeyken fiillerin her iki görünüşü (bitmiş ve bitmemiş görünüş) mevcuttur. Ancak cümle içinde fiillerinin hangi görünüşte kullanılmasına konuşmacı tarafından karar verilmektedir. Şöyle ki, konuşmacı eylem ile ilgili mesajı vermek için kendi bakış açısıyla cümlede *bitmiş veya bitmemiş fiilin* kullanılması kararını görünüş kategorisinin kurallarına dayanarak verir. Elbette fiillerde bitmiş ve bitmemişliğe karar verilirken fiilin hangi zamanda kullanılması da mühimdir. Çünkü bitmemiş fiillerin geçmiş, şimdiki ve birleşik gelecek zaman şekli olduğu halde, bitmiş fiillerin ise geçmiş ve basit gelecek zaman şekilleri vardır.

Edebi eserlerde yer alan fiillerin görünüş ve zaman birleşmesi, kurgu dilinin betimleyici anlatım araçlarını da etrafına toplayarak sanatsal bir görüntünün oluşmasına katkıda bulunur. Ayrıca, edebi eserlerde bir anlatımın yaratılmasında fiillerde belirli bir görünüş ve zaman seçimi büyük önem taşımaktadır. Çünkü fiiller için yanlış görünüş seçimi metni algılamada engel olabilir. Burada önemli olan belirli fiillere odaklanmaktır. Bu fiillerin (yüklemde yer alan fiillerin) seçimi belirli bir amaca yöneliktir. Şöyle ki fiiller, değişken eylemlerin çabukluğunu, sonunu, tamamlanmasını, hızlı olayları

gösterebilmemizi sağladığı gibi tam tersine, başlangıcını, devamını, tamamlanmamasını da sağlamaktadır. Bu nedenle bitmiş görünüş fiilleri bütünsel veya sınırlı bir hareketi gösterdiği hâlde, bitmemiş görünüş fiilleri ise süreç olarak belirli bir eylemi veya sınırsız tekrarlayan eylemi göstermektedir.

Bitmiş görünüş fiiller, eylemin tamamlandığını, sonunu ve sonucunu gösterdiği hâlde *bitmemiş görünüş fiiller* tam aksine eylemin tamamlanıp tamamlanmadığı, eylemin sonu ve sonucu hakkında bilgi vermez.

Bitmemiş görünüş fiilleri eylemin sınırını belirtmeden onun seyrini belirtir. Örneğin; Şimdiki zaman içinde *говорит* (diyor), *пишет* (yazıyor), *читает* (okuyor) – devam eden eylemi; geçmiş zaman içinde *говорил* (diyordu), *писал* (yazıyordu), *читал* (okuyordu) geçmişte devam eden eylemi; gelecek zamanda ise planlanan bir eylemi (Türkçede gelecek zaman yerine kullanılabilen geniş zaman kipi) *буду говорить* (konuşurum), *буду писать* (yazarım), *буду читать* (okurum) vb. gösterir. Ancak, bitmiş görünüş fiillerinde bu durum tam tersinedir. Yani bitmiş görünüş fiili bir eylemin *sınır limitini* göstermek zorundadır. Örneğin: *сказал* (söyledi), *написал* (yazdı), *прочитал* (okudu)- *geçmiş zaman*; *скажу* (söyleyeceğim), *напишу* (yazacağım), *прочитаю* (okuyacağım)- *gelecek zaman* vb. fiiller tarafından yapılan eylem tamamlanmış ve bitmiştir. Şimdiki zamanda eylem devam ettiği için bitmiş görünüş fiilleri bu zamanda kullanılmamaktadır.

Bitmiş görünüş fiillerinin en tipik özelliği, eylemin belirli bir olay olarak tasvir edilmesidir. Örneğin; *Он вчера уехал* (O dün gitti). *Выставка откроется на следующей неделе* (Sergi gelecek hafta açılacak). Bitmemiş görünüş fiillerinin en tipik özelliği ise eylemin gelişen veya tekrarlanan bir süreç olmasıdır. *По вечерам он совершает прогулки перед сном* (Akşamları yatmadan önce yürür). *Он встаёт каждый день в 8 часов утра* (Her gün sabah 8’de kalkar) (Bulanin, 1976: 117).

Belirttiğimiz gibi Rusçada fiiller hem bitmiş hem de bitmemiş görünüş özelliklerine sahiptirler. Bu fiiller kendi aralarında görünüş çifti oluşturmaktadır. Örneğin; *решать-решить* (çözmek, halletmek), *рисовать-нарисовать* (çizmek) vb. Bu görünüş çiftlerinin sözcük anlamları aynı olup hem görünüş hem de kullanım durumlarına göre zamansal farklılık göstermektedirler.

Ancak, bazı fiillerin belirli bir çifti yoktur. Örneğin: *отсутствовать* (mevcut olmamak / mevcut değil), *обитать* (sürekli yaşamak), *очутиться* (kendini bulmak), *обладать, владеть* (sahip olmak) vb. Bu fiiller *tek bir görünüşe* sahip fiillerdir. Yani bu fiiller ya bitmiş görünüş ya da bitmemiş görünüş fiilidir. Bu tarz fiiller “çifti olmayan fiiller” olarak da adlandırılmaktadırlar.

Rusçada İki Görünürlü Fiiller

Rus Dili gramerinde daha da ilgi çeken fiiller *iki görünürlü fiillerdir*. Bu fiillerin kendine özgü özellikleri vardır. Bu özellik onların bağlama (metne) dayalı olarak ya bitmiş ya da bitmemiş görünüş fiilinin özelliğini taşıyabilmesidir (bu fiillerin hangi görünüş değerlerini taşıdığına bağlama dayalı olarak karar verilmektedir). *İki görünürlü fiiller, görünüş değerleri özel göstergeler ile gösterilmemiş fiillerdir* (Şvedova, Arutyunova ve Bondarko, 1980: 589). Burada ‘özel göstergeler’ derken çift oluşturan görünüş fiillerinin ayrımına dikkat çekmiştir. Çift oluşturan fiiller ön ek veya son ek kabul edip bitmiş ve bitmemiş görünüş farkı yaratarak bir görünüş çifti oluşturdukları halde, iki görünürlü fiiller herhangi bir ek almadan hem bitmiş hem de bitmemiş fiil olabilmektedir.

Genel olarak Rusçada iki görünüşlü fiiller iki başlık altında toplanır. 1) Eski Rus ve Eski Slavca kökenli fiiller 2) Yabancı dillerden geçen fiiller (Muçnik, 1971: 132; Şahmatov, 1941: 184; Şanskiy ve Tihonov 1987: 170).

Naumova'nın iki görünüşlü fiilleri üç gruba ayırması da ayrıca dikkat çekicidir. Birinci grup en az ve en eski fiillerin olduğu gruptur ki жени́ть [jenit'] evlendirmek ; велеть [velet']- emretmek, buyurmak; казни́ть [kaznit']- idam etmek; венча́ть [vençat']- taç giydirmek, evlendirmek; венча́ться [vençat'sya]-taç giymek, taç giydirilmek; обеща́ть [abeşat']-vadetmek; ра́нить [ranit']-yaralamak; бежа́ть [bejat']- kaçıp kurtulmak, firar etmek; крестни́ть [krestit']- vaftiz etmek, hristiyanlığı kabul ettirmek; мо́лвить [molvit']- demek, söylemek fiillerinden oluşmaktadır. Günümüzde de kullanılmakta olan ve '-овать' ekiyle biten bazı eski Slav fiilleri *исследовать* [issledavat']- araştırmak, *муаyене etmek*, *incelemek*; *обследовать* [absledavat']- teftiş etmek, *муаyeneden geçirmek*, *incelemek*; , *расследовать* [rassledavat']- soruşturmak; *наследовать* [nasledavat']- *tevariüs etmek*, *birinin helefi olmak*; *возде́йствовать* [vazdeystvoavat']- etkilemek; *образова́ть* [abrazavat']- *meydana getirmek*; *использовать* [ispol'zavat']- kullanmak; *минова́ть* [minavat']- geçmek, *geride bırakmak*; *содéйстви́вать* [sadeystvoavat']- *yardım etmek* vb. ikinci grupta yer alan fiillerdir. Diğer grupta ise yabancı dillerden Rusçaya geçmiş fiiller ve Rusça isimden fiil yapım son eklerinden '-ова-', '-ирова' yardımıyla meydana gelen fiillerdir: *организова́ть* [organizavat']- *düzenlemek*, *kurmak*; *атакова́ть* [atakavat']- *hücum etmek*, *saldırmak*; *рапортова́ть* [rapartavat']- *rapor vermek*, *bildirmek*; *кодифици́ровать* [kadifiçiravat']- *tedvin etmek*; *кристаллизова́ть* [kristallizavat']- *kristalleştirmek*; *склади́ровать* [skladiravat']- *depolamak*; *локализова́ть* [lkalizavat']- *lokalize etmek*; *аттестова́ть* [attestavat']- *vasıflandırmak*, *diploma vermek*; *телеграфирова́ть* [telegrafirafat']- *telegraf çekmek*; *электрифици́ровать* [elektrifitsiravat']- *elektrik sağlamak* (2014: 166).

İki görünüşlü fiiller bitmiş görünüş fiili olarak kullanıldığı gibi bitmemiş görünüş fiili gibi de kullanılabilir. Pavlova'ya göre hangi fiilin, bitmiş ya da bitmemiş görünüş fiili olduğuna karar vermek çok zordur (2017: 52). Aşağıdaki gibi verilmiş bir örnek cümle üzerinde duralım.

"Вот и используешь эту возможность"

(Katriç, 2015: 15).

Bu örneği okuduğumuzda fiilin hangi zamanda kullanıldığına dair karar vermek hiç de zor değildir. Çünkü fiilin şimdiki zaman (*ты используешь*) çekimini görmekteyiz.

Lakin bu cümleyi aynı zamanda gelecek zaman olarak da kabul edebiliriz. Nedeni ise Rusçada fiillerin şahıslara göre çekimi sadece şimdiki zamanda olmayıp basit gelecek zaman şeklinde de mevcut olmasıdır.

"Использовать" (kullanmak) fiilinin görünüş çiftini bulmak için sözlüklere baktığımızda karşısında **сов. вид и несов. вид** (*bitmiş ve bitmemiş görünüş*) olarak görürüz:

- **Толковый словарь русского языка** (*Rus Dilinin Açıklamalı Sözlüğü*)

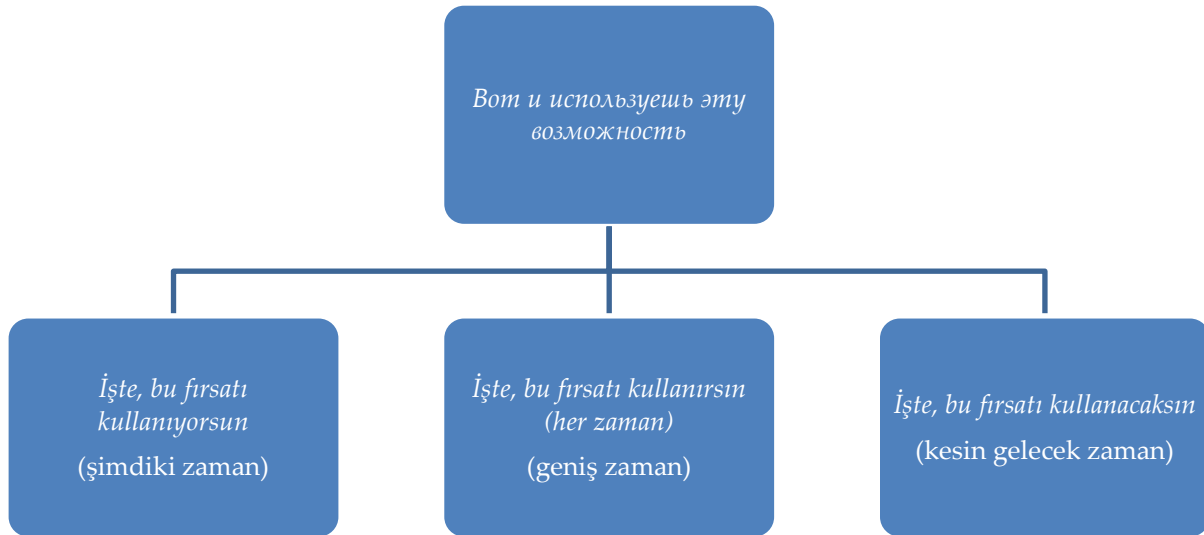
(Ojegov ve Şvedova, 2001: 254)

ИСПОЛЬЗОВАТЬ, -зую, -зуешь; -анный; **сов. и несов.**, кого-что. ;

- **Толковый словарь современного русского языка** (*Çağdaş Rus Dilinin Açıklamalı Sözlüğü*)
(Uşakov, 2013: 201)

Использовать- *использую, используешь, сов. и несов.*, кого-что;

O zaman bu cümleyi kullanan birisi acaba hangi zamana vurgu yapmak istemiştir? Şimdi mi, genel olarak mı veya gelecekte mi? Eğer şimdi ise, o zaman fiil bitmemiş görünüştür (несов. вид). Metin içinde anlaşılır bir şekilde gelecek zaman vurgulanmak istenirse o zaman fiil bitmiş görünüş (сов. вид) fiildir. Aslında bu cümle aşağıdaki şekillerde tercüme edilebilir:

Cümledeki görünüş belirsizliği farklı yönlendiricilerin sayesinde giderilebilir. Konuşmacı cümleye küçük eklemeler yapmış olursa dinleyici onun hangi görünüşe vurgu yaptığını rahatlıkla anlayabilir. Bu küçük eklemeler cümledeki bitmişliğin ve bitmemişliğin daha rahat ayırt edilmesini sağlamaktadır:

- **В конце концов** *используешь эту возможность (сов.вид).*
Bu fırsatı eninde sonunda kullanacaksın (bitmiş görünüş).
- **Рано или поздно** *используешь эту возможность (сов.вид).*
Er ya da geç bu fırsatı kullanacaksın (bitmiş görünüş).
- **Всегда (каждый раз)** *используешь эту возможность (несов.вид).*
Bu fırsatı her zaman (her seferinde) kullanıyorsun (bitmemiş görünüş).

Pavlova'ya göre cümlede vurgunun yeri tespit edilerek iki görünürlü fiillerin hangi görünüşe ait olduğu belirlenebilir. Cümledeki "rema" yani cümlede bilgi veren bölüm, fiil tarafından üstlenildiğinde bu fiili daha çok "bitmiş görünüş fiili" olarak değerlendiririz. Мы оборудуем школьные кабинеты! – cümlesinde vurgu fiile yapıldığından ve cümledeki reması- yani bilgi vereni cümledeki gelecekle ilişkisi olduğunu anlattığından bu fiilin bitmiş görünüş fiili olduğunu tespit edilmektedir. Vurgunun fiil üzerinde yapılmadığı durumlarda ise bu fiilin şimdiki zamanda olduğunu ve bitmemiş görünüş fiil olduğunu anlamaktayız. Şöyle ki; Мы оборудуем школьные кабинеты! – cümlesinde yer alan vurgu "kabineti" sözüdür ve rema- yani cümledeki bilgi veren bölümü ise *оборудуем школьные кабинеты* birleşmesidir (2017: 57).

Pavlova'n açıklamasından yola çıkarak yukarıda verdiğimiz '*Вот и используйшь эту возможность*' cümlesinde vurguyu "*используешь*" fiiline yapmış olursak gelecek zaman vurgulanmış olacaktır. Fiil bitmiş görünüş fiili olarak kabul edilecektir. '*Вот и используйшь эту возможность*' cümlesinde vurgu "*возможность*" kelimesine yapılırsa cümle şimdiki zaman cümlesidir. O zaman fiil bitmemiş görünüş fiilidir.

Bazı cümlelerde iki görünüşlü fiillerin hangi görünüşe ait olduğunu belirlemek için bu cümlede kullanılan zamansal ifadelerin veya zarfların kullanımına dikkat edilmelidir. "Ранить" ve "обследовать" iki görünüşlü fiillerin kullanıldığı aşağıdaki örneklere bakalım:

Örneğin:

- Уже лучники тяжело ранили его стрелами (сов.вид).

Zaten okçular oklarla onu ağır yaraladılar (bitmiş görünüş).

(Zaytsev, 2007: 11)

- Мой сын чем- то постоянно ранил свою руку (несов.вид).

Oğlum sürekli bir şeyle elini yaralardı (bitmemiş görünüş).

- Она осторожно обследовала местность внутри тоннеля и на выходе (сов.вид).

Tünel içindeki ve çıkıştaki alanı dikkatlice inceledi (bitmiş görünüş).

(Stepanov, 2009: 31)

- Врачи каждый раз обследовали больных (несов.вид).

Doktorlar hastaları her seferinde muayene ediyorlardı (bitmemiş görünüş).

İki görünüşlü fiiller cümlede kullanıldığı zaman hangi görünüşe sahip olduğunu "*eylemin aşamasını gösteren fiiller*" yani *aşama fiiller* de belirlemektedir. İki görünüşlü fiiller eylemin aşamasını gösteren fiiller ile kullanıldığı zaman bitmemiş görünüşe sahiptirler. Bu tür aşama fiillerine- *начну, стану кончу обследовать*, fiillerini örnek olarak verebiliriz. (Şvedova ve diğerleri, 1980: 590).

Bilindiği üzere iki görünüşlü fiiller cümlede hem bitmiş hem de bitmemiş görünüş olarak kullanılabilir. Örneğin; *использовать* fiilinin mastar şekli, geçmiş zaman şekli *использовал*, dilek kipi *использовал бы*, emir kipi *используй* veya geçmiş zaman etken sıfat şekli olan *использовавший* hem bitmiş hem de bitmemiş görünüş olabilmektedir. Bu durumlarda, iki görünüşlü fiil *komşu fiillerin görünüşüne göre belirlenmektedir* (Şvedova ve diğerleri, 1980: 590).

İki görünüşlü fiillerin görünüşleri paragraf içinde kolaylıkla belli olduğundan edebi eserlerde kullanılan bu fiillerin tercümesi zamanı doğru görünüşe vurgu yapılabilir.

"Biz" Eserindeki İki Görünüşlü Fiiller

Bir edebi eserde fiillerin görevi tabii ki önemlidir. Bir hikâyenin doğru aktarılmasında yazar için en önemli şey her eylem için doğru fiilin ve görünüşünün seçilmesidir. Bu seçim, bitmiş ve bitmemiş görünüşün anlamsal farklılıklarını göz önünde bulundurularak yapılmaktadır. Fiillerin cümledeki

zaman işlevi ve onların görünüş ilişkileri, paragraflar ve cümleler arası bağlantıları korumaktır. Metindeki fikir bütünlüğü zaman ve görünüşle ortaya konulmaktadır.

Rus yazar Zamyatin tarafından yazılan “Biz” (1920) romanı dikkat çekici bir dilsel kaynağı temsil etmektedir. Romanın dili özellikle yazarın kullandığı fiiller ilgi çekicidir. İki görünüşlü fiillerin de yer aldığı paragraflarda bitmiş ve bitmemiş görünüş farkları aşağıdaki örneklerde izah edilmeye çalışılmıştır.

Eserden alınmış örnekler aşağıdaki gibidir:

- Через 120 дней заканчивается постройка ИНТЕГРАЛА. Близок великий, исторический час, когда первый ИНТЕГРАЛ взойдет в мировое пространство. Тысячу лет тому назад ваши героические предки покорили власти Единого Государства весь земной шар. Вам предстоит ещё более славный подвиг: стеклянным, электрическим, огнедышащим ИНТЕГРАЛОМ проинтегрировать бесконечное уравнение Вселенной (запись 1-я) (сов.вид).

ENTEGRAL’ın inşası 120 gün sonra tamamlanacaktır. İlk ENTEGRAL’ın uzaya yükseleceği büyük, tarihi an yakındır. Bin yıl önce kahraman atalarımız tüm dünyadaki Bir Devletin gücünü fethetti. Sizleri ise daha da şanlı bir görev bekliyor: cam, elektrikli, yangın soluyan INTEGRAL ile Evrenin sonsuz denklemini bütünleştirmek.

Cümledeki “проинтегрировать” fiilinin hangi görünüşe ait olduğunu aslında bize, gelecekte beklenen ve ne olması gerektiğini gösteren “предстоит” fiili vermektedir. Ama şunu da söylemeden geçmeyelim; bazı iki görünüşlü fiiller vardır ki iki görünüşlü olmaktan ‘kurtulmak’ durumundadırlar. İki görünüşlü fiillerin bazıları ön ek alarak kullanılabilir. Bu fiillerin bazıları sözlüklerde yerini bile henüz almamışlardır. Bu gibi iki görünüşlü fiillerin bazılarına konuşma dilinde rastlandığı gibi edebi eserlerde de rastlanır (Çertkova ve Çang, 1998: 17). Söz konusu fiillerden biri de Zamyatin’in “Biz” eserinde de karşımıza çıkan “проинтегрировать” fiilidir. Aslında “про-интегрировать” fiili, “интегрировать” iki görünüşlü fiilinin ön ek almış şeklidir. Ama buradaki “про” ön eki bu fiili iki görünüşlü olmaktan çıkaramamıştır. Bu gibi durumları Pavlova, ön eklerle “büyümüş” iki görünüşlü fiil adlandırmaktadır (2017:53). Gorobets’e göre bu gibi iki görünüşlü eş sessiz fiillerin eş sesli fiillere olan oranı toplam iki görünüşlü fiillerin sayısının %11.7’ sidir (*адаптировать несов. – адаптировать сов. и сааптировать сов., венчать несов. – венчать сов. и обвенчать сов., повенчать сов., инвестировать несов. – инвестировать сов. и проинвестировать сов.*)(2008: 22).

Diğer bir örnek cümlede de “проинтегрировать” fiili karşımıza çıkmaktadır:

- Я пишу это и чувствую: у меня горят щеки. Да: проинтегрировать грандиозное вселенское уравнение. Да: разогнуть дикую кривую, выпрямить ее по касательной – асимптоте – по прямой. Потому что линия Единого Государства – это прямая. Великая, божественная, точная, мудрая прямая – мудрейшая из линий... (запись 1-я) (сов. вид).

Bunu yazıyorum ve hissediyorum: yanaklarım yanıyor. Evet: Kâinatın muhteşem denklemini bütünleştirmek. Evet: vahşi eğriyi doğrultmak, sonuçmazlarla (asimptot ile) düzeltilmek, düz bir çizgiyle düzeltmek. Çünkü Tek Devlet’in çizgisi düz bir çizgidir. Büyük, ilahi, kesin, bilge düz çizgi – çizgilerin en bilgisi.

Cümlede kullanılan “проинтегрировать” fiilinin görünüşü bitmiş görünüştür. Paragrafın ‘görünüş bütünlüğü’nü devamında kullanılan fiiller belirlemektedir. *Разогнуть (с.в.), выпрямить(с.в.)* fiilleri emir veya istek kipinde kullanılmış olabilir. Lakin bu fiiller bitmiş görünüş fiilleri olup paragrafın aynı cins öğelerindedir. Paragrafın görünüş bütünselliğini korumaktadır. Bu yüzden *проинтегрировать* fiili bitmiş görünüştedir.

Başka bir örnekte;

- Правда, он не додумался до того, чтобы распространить свой метод на всю жизнь, на каждый шаг, на круглые сутки – он не сумел проинтегрировать своей системы от часу до 24 (запись 7-я) (сов. вид).

Yöntemini bütün hayatına, her adımına, her saate yaymak hiç aklına gelmemiști, açıkçası. Sistemini 24 saat diliminde bütünleştirememiş (bütünleştirmeyi beceremedi).

Bu cümlede de “проинтегрировать” fiili bitmiş görünüştedir. Bu durum iki türlü izah edilebilmektedir. Hem *проинтегрировать* iki görünüşlü fiilinin “про” ön ekini alması hem de ‘komşu’ fiil olan “сумел” – bitmiş görünüş fiiliyle desteklenmesidir.

- Я почему-то смутился и, слегка путаясь, стал логически мотивировать свой смех. Совершенно ясно, что этот контраст, эта непроходимая пропасть между сегодняшним и тогдашним... (запись 2-я) (несов.вид)

Nedense utanmıştım ve biraz kafam karıştığından kahkahalarımı mantıklı bir şekilde gereçlendirmeğe başladım. Bugün ve o zaman arasındaki bu zıtlık, bu aşılmaz uçurum gayet açık...

Bu örnek cümleye baktığımızda karşımızda iki görünüşlü bitmemiş görünüş fiilinin olduğunu görmekteyiz. Burada buna karar vermemizi kolaylaştıran “стал” fiilidir. “Стать” (master hali) fiili bu cümlede “olmak” değil “başlamak” anlamı vermektedir yani eylemin *başlamasını* bildirmektedir. Aslında “стать” fiili bitmiş görünüş fiilidir. Bu cümlede ise “стать” fiili “начать” anlamında kullanıldığından eylemin başlangıç aşamasını göstermektedir. Bilindiği üzere Rusçada cümlede kullanılan aşama fiile bağlı olan fiil her zaman bitmemiş görünüş fiilidir.

Eserdeki görünüş fiillerinin işleyişini, aynı paragrafta listelenen faktörlere bağlı olduğunu söylemek mümkündür. Paragrafta kullanılan fiilleri incelediğimizde görünüş fiillerinin kullanılması ifadenin genel anlamına, yapısına, metinde uygulanan konuşma tarzına bağlılığını göstermektedir. Aşağıdaki parça buna örnek olabilir:

- Ну, дальше там техника. Вас тщательно исследуют в лабораториях Сексуального Бюро, точно определяют содержание половых гормонов в крови – вырабатывают для вас соответствующий Табель сексуальных дней. Затем вы делаете заявление, что в свои дни желаете пользоваться номером таким-то (или таким-то), и получаете надлежащую талонную книжечку (розовую). Вот и все (запись 5-я) (несов. вид).

Bundan sonrası artık teknik bir meseledir. Sizi Cinsel Büro Laboratuvarlarında titizlikle incelerler, kanınızdaki cinsel hormonlarının içeriğini doğru bir şekilde belirlerler ve sizin için uygun bir “Cinsel İlişki Günleri” Çizelgesi hazırlarlar. Akabinde, kendi uygun gördüğünüz günlerinizde kullanmak istediğiniz sayıyı belirten bir dilekçe yazar ve ilgili (pembe) karneyi alırsınız. İşte hepsi bu kadar.

Burada mastar hali “исследовать” olan ve üçüncü çoğul şahıs çekimli “исследуют” fiilini analiz etmeden önce cümlelerin *diğer yüklemlerine* baktığımızda bu yüklemeler “определяют” ve “вырабатывают” fiilleridir. Bu fiiller şimdiki zamana göre çekimlenmiştir. Rusçada şimdiki zaman ekleri hem de geniş zaman anlamına gelmektedir. Bu sebeple tercüme zamanı geniş zaman ekleri kullanılmaktadır. Her ikisinin de mastar hali bitmemiş görünüşü olan “определять” ve “вырабатывать” fiilleridir. Bu iki fiil cümlede şimdiki zaman üçüncü çoğul şahıs haliyle çekimlenmiştir ve “исследуют” iki görünüşlü fiili de bu fiillerle *tümce nin aynı cins öğeleri- ‘homegeneous part of the sentence’* (Dietrich, 2001:77) halinde olduğundan şimdiki zaman çekimiyle bitmemiş görünüş fiilini oluşturmaktadır. *Bu tarz durumlarda iki görünüşlü fiilin görünüşü, tüm paragrafta göre belirlenir ve komşu fiiller tarafından desteklenir*” (Şvedova ve diğerleri, 1980: 590).

Eserde aynı cins öğeleri olan farklı bir örneği analiz etmek istersek eğer yüklemelerin yukarıdaki örneğin tam aksine bitmiş fiil olduğunu görebiliriz.

Örneğin; Aşağıdaki cümlede “истребить” fiili bitmiş görünüşlü bir fiil olduğunu gördüğümüz için “изолировать”- iki görünüşlü fiilin de bitmiş bir görünüşlü fiil olduğunu anlıyoruz:

- – Ну да, я понимаю. Но ведь, в сущности, это были владыки посильнее их коронованных. Отчего они **не изолировали**, не **истребили** их? У нас... (запись 6-я) (сов. вид)

*Yani evet, anlıyorum. Ama aslında, onların gerçek taç giyenlerinden daha güçlü hükümdardılar. Hangi sebepten dolayı onları **tecrit** ve **imha etmediler**? Bizde...*

Bazen, iki görünüşlü fiillerin kullanıldığı bağlam, bu fiillerin görünüşünü açıklığa kavuşturamamaktadır. Bu durumlarda iki görünüşlü fiil hem bitmiş hem de bitmemiş fiil anlamı verebilmektedir.

Eserin diğer bir paragrafında kullanılan “поэтизировать” – (şirleştirmek) iki görünüşlü fiilin hangi görünüş olduğunu belirlemek mümkün değildir. Fiil geçmiş zamanda kullanılmaktadır. Eylemin geçmiş zamanda bittiğine veya devam ettiğine dair fikir paragraftan anlaşılmamaktadır.

- R сморщился: Чем-чем! Ну если угодно – приговором. Приговор **поэтизировал**. Один идиот, из наших же поэтов... Два года сидел рядом, как будто ничего (запись 8-я) (несов. вид) (сов.вид).

*R kaşlarını çattı: Ne neymiş! Eğer mümkünse- hükümlerle. Hükümü **şirleştiriyordu** (şirleştirdi). Kendi şairlerimizden, aptalın biri... İki yıl boyunca sanki hiçbir şey olmamış gibi yanımda oturdu.*

Eserde “*проинтегрировать*” fiilinin kullanıldığı diğer bir örnek:

- – Да, милейший математик, к счастью, к счастью, к счастью! Мы – счастливейшее среднее арифметическое... Как это у вас говорится: **проинтегрировать от нуля до бесконечности** – от кретина до Шекспира...Так! (запись 8-я) (сов. вид)

*Evet, aziz matematikçim, şükürler olsun, şükürler olsun, şükürler olsun! Biz aritmetik ortalamaya göre en mutlulardanız. Tıpkı sizde söylendiği gibi: **Bütünleştirmek- sıfırdan sonsuza, ahmağından Shakespeare’e kadar**... Aynen böyle!*

Burada, kullanılan “от нуля до бесконечности” (*sıfırdan sonsuza*) birleşmesi cümlede ait olduğu “проинтегрировать” fiilinde eylemin bütünselliğine ve sınırına vurgu yapmasını güçlendiriyor. Bize bitmiş görünüşün özel anlamlarından olan *belirli gerçek anlamı* hatırlatmaktadır (Rozental, Golub ve

Telenkova, 2007: 228). Bu da burada kullanılan “проинтегрировать” fiilinin bitmiş görünüş olduğuna karar vermemizde yardımcı oluyor.

Rusçada geçmiş zamanda gerçekleşen eylemler hem bitmiş hem de bitmemiş görünüş fiiliyle ifade edilebilir. Bazı iki görünüşlü fiiller geçmiş zamanda kullanıldıklarında her zaman tamamlanmış, bitmiş görünüşü bildirmektedirler. Bu tarz fiillere *образовать* (oluşturmak), *реализовать* (gerçekleştirmek) (Şanskiy ve diğerleri, 1988: 389) örnek olabilir. Bu fiiller geçmiş zamanda kullanıldıklarında “*sonuçlanmış bir eylemi*” ifade etmektedirler. Aşağıdaki paragrafta kullanılan “*материализоваться*” iki görünüşlü fiili de bu gibi fiillere benzer fiildir:

- Это незначительное само по себе происшествие особенно хорошо подействовало на меня, я бы сказал: укрепило. Так приятно чувствовать чей-то зоркий глаз, любовно охраняющий от малейшей ошибки, от малейшего неверного шага. Пусть это звучит несколько сентиментально, но мне приходит в голову опять все та же аналогия: ангель-хранители, о которых мечтали древние. Как много из того, о чем они только мечтали, в нашей жизни **материализовалось** (запись 12-я) (сов. вид).

*Kendi içinde önemsiz bu olayın özellikle bana iyi bir etkisi oldu. Beni güçlendirdi, diyebilirim. Sevgi dolu birinin sizi kartal gibi keskin gözleriyle izleyip sizi en ufak bir hatadan ve en ufak bir yanlış adım atmanızdan koruması kadar hoş bir durum yoktur. Biraz duygusal olsa da aklıma aynı benzetim geliyor: eskilerin hayalini kurduğu koruyucu melekler. Onların sadece hayal ettikleri şeylerin birçoğu bizim hayatımızda **gerçekleşti** zaten.*

“Материализоваться” fiili bu cümlede geçmiş zamanda kullanılmış olup bitmiş görünüş bildirmektedir. Bilindiği üzere bitmiş görünüş fiili dil bilgisel olarak geçmiş zamanda eylemin tamamlandığını ve bittiğini göstermektedir. Bu fiil anlamsal olarak da geçmiş zamanda *hayata geçmiş, gerçekleşmiş* bir durumu gösterdiği için bitmiş görünüşlü fiildir.

Bilindiği üzere Rus dilinde mastar halindeyken fiil, zaman ve şahıs bildirmemekte olup bitmiş ve bitmemiş görünüşe sahiptir: *читать- прочитать, писать- написать, рассказать- рассказывать* vb. Mastar fiiller cümlelerin diğer öğelerinden bağımsız olarak da kullanılabilir (örneğin: fiilin emir kipinde vb.). Mastar fiil cümlede “modal” (должен, надо, можно, мочь, нельзя, хотеть) kelimelerle kullanıldığı zaman, mastarda kullanılan fiilin görünüş türü bağlama ve fiilin sözcük anlamına bağlı olarak seçilmektedir (Sokolovskaya, 2008: 139).

- Я вам говорил: надо у всех – у всех фантазию... **Экстирпировать** фантазию. Тут только хирургия, только одна хирургия... (запись 16-я) (сов. вид).

*Size diyordum: herkesin- herkesin fantezisini... Fantezisini **yok etmek** gerekiyor. Sadece ameliyat, sadece bir ameliyata bakar bu iş...*

Bu örnekte iki görünüşlü *экстирпировать* fiilinin hangi görünüşe ait olmasını “надо” kelimesi belirlemektedir. Cümlede belirli bir amaç (tavsiye, ihtiyaç) ve aynı zamanda tek seferlik belirli bir eylem söz konusuysa o zaman “надо” kelimesinden sonra gelen iki görünüşlü fiil bitmiş fiildir.

- Мне сейчас стыдно писать об этом, но я **обещал** в этих записках **быть** откровенным до конца. Так вот: я нагнулся – и поцеловал заросший, мягкий, моховой рот. Старуха утерлась, засмеялась... (запись 17-я) (несов. вид).

Şimdi bunun hakkında yazmaktan utanç duyuyorum ama bu notlarda sonuna kadar dürüst olacağıma söz verdim. Şöyle: eğildim ve aşırı büyümüş, yumuşacık, yosunlu bir ağzı öptüm. Yaşlı kadın ağzını sildi ve güldü...

Bu örnekte “обещал” fiili geçmiş zaman bitmemiş görünüştedir. Bitmemiş görünüş olması cümlelerin devamında verilen “быть” bitmemiş görünüş fiiliyle birlikte kullanılması ile izah edilmektedir.

- Хорошо. Обещаю тебе: когда кончится праздник, если только... Ах да: а как ваш «[Интеграл]» – все забываю спросить – скоро? (запись 23-я) (несов. вид).

Tamam. Sana söz veriyorum: tatil bittiğinde, bir şartla... A, şey, senin ENTEGRAL ne durumda? Her unuttuğum sormayı- yakında mı?

Cümlelerin devamından anlaşılıyor ki “söz vermek” eylemi konuşma anında gerçekleşmekte olup ve şimdiki zamana vurgu yapılmaktadır.

Hem Rusçada hem de Türkçede zarfların genellikle fiilleri niteledikleri görülür. Zarflar cümlede fiillerin önüne gelerek onların anlamını etkiler. Bilindiği üzere zarfların birçok çeşidi vardır. Aşağıdaki örneğimizde zaman zarfı olarak kullanılan “уже”- “artık” iki görünüşlü fiil olan “миновать” fiilinin önünde kullanılarak bu fiilin bitmiş görünüş fiili olmasına karar vermemizi sağlamaktadır:

- Я уже миновал громаду Древнего Дома, когда сзади услышал чьи-то мелкие, торопливые шаги, частое дыхание. Оглянулся – и увидел: меня догоняла О. (запись 29-я) (сов. вид).

Arkamdaki kişinin küçük, aceleci adımlarını ve hızlı soluk alışverişini duyduğumda, devasa Eski Evin yanından çoktan geçtim (geçmiştim). Döndüm ve gördüm: O bana yetişiyordu.

Bazı fiillerin hangi görünüşe ait olması bu fiilin sözcük anlamıyla da ilişkilidir. İki görünüşlü fiiller arasında yer alan “бежать” fiili bu tarz fiillerdendir. Örneğin: Народ... толпою бежал за нами (несовершенный вид)- Кто-то бежал из Москвы, и ведено всех задерживать (совершенный вид), Birinci cümlede “бежать” fiili- “hızlı hareket etmek” anlamında bitmemiş fiil, ikinci cümlede ise “kaçmak” anlamında bitmiş fiil olarak kullanılmıştır (Valgina, Rozental ve Fomina, 2002: 182). Eserdeki örneğe baktığımızda kullanılan “бежать” fiilinin de görünüşü bitmemiş görünüş olarak kullanılmıştır:

- Но это не ваша вина – вы больны. Имя этой болезни: фантазия. Это – червь, который выгрызает черные морщины на лбу. Это лихорадка, которая гонит вас бежать все дальше- хотя бы это «дальше» начиналось там, где кончается счастье. Это – последняя баррикада на пути к счастью. (запись 31-я) (несов. вид).

Ama bu sizin hatanız değil – Siz hastasınız ki. Bu hastalığınız adı fantezidir. Bu alnınızdaki siyah kırışıklıkları kemiren bir kurtçuktur. Bu hastalığın ateşi, sizi en uzağa kaçmaya iter- hatta mutluluğun bittiği yerde başlayan uzağa. Bu hastalık mutluluğa giden yoldaki son engeldir.

Yukarıda verilen paragraflarda iki görünüşlü fiilleri incelemiş olduk. Eserde kullanılan iki görünüşlü fiillerin hangi görünüşte daha çok kullanıldığını bir tablo halinde detaylı inceleyelim:

Tablo 1. "Biz" romanında kullanılan iki görünüşlü fiiller

İki görünüşlü Fiiller	Mastar hali	Fiilin Zamanı (eserde) (в произведении)	Bitmemiş Görünüş	Bitmiş Görünüş	Anlamı
Двувидовые глаголы	Инфинитив	Время глагола	Н.С.В.	С.В.	Значение
Проинтегрировать (4)	проинтегрировать (4)	-	-	+(4)	bütünleştirmek
Мотивировать	мотивировать	-	+	-	kanıtlamak
Исследуют	исследовать	Şimdiki zaman	+	-	araştırmak
Изолировали	изолировать	Geçmiş zaman	-	+	tecrit etmek
Поэтизировал	поэтизировать	Geçmiş zaman	+	+	şairleştirmek
Материализовалось	материализоваться	Geçmiş zaman	-	+	maddileşmek
Экстирпировать	экстирпировать	-	-	+	yok etmek
Обещал	обещать	Geçmiş zaman	+	-	söz vermek; vadetmek
Обещаю	обещать	Şimdiki zaman	+	-	söz vermek; vadetmek
Миновал	миновать	Geçmiş zaman	-	+	geçmek; uzaklaşmak
Бежать	бежать	-	+	-	kaçmak

Sonuç

Rus yazar Y. Zamyatin' in "Biz" romanı üzerine incelemiş olduğumuz bu makalede yazar tarafından kullanılan iki görünüşlü fiillerin yer aldığı cümleler analiz edilmiştir. İncelediğimiz bu romanda hem çekimli hem de mastar şekilleriyle 11 iki görünüşlü fiil kullanıldığı sonucuna varılmıştır. Yazar tarafından romanda ön ek almış (*про-интегрировать*) sadece bir iki görünüşlü fiil kullanılmıştır.

Bilindiği üzere Rusçada iki görünüşlü fiiller hem bitmiş hem de bitmemiş görünüş fiillerinin özel anlamlarını kendinde birleştiren fiillerdir. Bu fiiller cümlede hem bitmiş hem de bitmemiş fiil olarak kullanılmaktadırlar. Cümlede iki görünüşlü fiilin hangi görünüş fiili (bitmiş veya bitmemiş) olarak kullanıldığı metin bütünlüğüne bağlı olarak anlaşılmalıdır. Metin içinde kullanılan *zamansal ifadeler*,

zarflar, aşama fiiller, cümlede aynı görünüşü taşıyan diğer fiiller gibi benzeri unsurlar iki görünüşlü fiillerin hangi görünüşte kullanıldığının belirlenmesinde yardımcı olmaktadır.

“Vid” görünüş kategorisi, Rus dili gramerinde çok önemli kategorilerden biridir. Rusçanın söz varlığında yer alan tüm fiiller görünüş kategorisinin çatısı altındadır ve bu fiiller ister bitmiş isterse de bitmemiş görünüş olarak cümlelerde yerini almaktadırlar.

Şunu da unutmamak gerekir ki edebi eserlerin görünüş kategorisinin öğrenilmesindeki rolü büyüktür. Edebi eserler, dil sisteminin uygulandığı bir konuşma sistemi olarak işlev görmektedir. Bu eserler bitmiş ve bitmemiş görünüş fiillerinin en çok yer aldığı kaynaklardır. Bu kaynaklar konuşma kültürünü artırmakla beraber bir dilin etkin bir şekilde öğrenilmesinde ve dil becerilerinin geliştirilmesinde önemli bir materyaldir.

Kaynakça

- Bulanin, L. L. (1976). *Trudnyye voprosı morfologii*. Posobiye dlya uçiteley. Moskva: Prosveşeniye.
- Çertkova, M.Y. ve Çang, Pey-Çi. (1998). Evolyutsiya dvuvidovih glagolov v sovremennom russkom yazıke. *Russian Linguistics Vol. 22, No. 1*,13-34
- Dietrich, A. P. (2001). *Dictionary of linguistic terms*. İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları.
- Gorobets, E. A. (2008). *Dvuvidoviye glagolı v sovremennom russkom yazıke: problema statusa i klassifikatsii*. Yayımlanmış doktora tezi. Kazan Devlet Üniversitesi. Kazan.
- Korkmaz, Z. (2017). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumları Yayınları.
- Muçnik, İ. P. (1971). *Grammatičeskiye kategorii glagola i imeni v sovremennom russkom literaturnom yazıke*. Moskva: Nauka.
- Naumova, İ. A. (2014). *Morfologiya prosrom yazıkom*. Erişim adresi Versiya 2.3 / 11.12.14 / www.goldrussian.ru
- Ojegov, S. İ. ve Şvedova, N. Y. (2001). *Tolkoviy slovar' russkogo yazıka*. Moskva: Azbukovnik.
- Pavlova, A. (2017). Nekotorye osobennosti dvuvidovih glagolov i ih vospriyatiye bilingvami i monolingvami. *Linguistik Online*, 83(4) 51-80 DOI: <https://doi.org/10.13092/lo.83.3785>
- Peşkovskiy, A. M. (2001). *Russkiy sintaksis v nauçnom osveşenii*. Moskva: Yazıki slavyanskoy kulturi.
- Rozental, D.E., Golub, İ.B. ve Telenkova, M.A. (2007). *Sovremenniy russkiy yazık*. Moskva: Ayris Press.
- Sokolovskaya, K.A. (2008). *Vidi glagola v russkoy reçi*. Posobiye po russkomu yazıku. Moskva: Rus. Yazık. Media Drofa.
- Şahmatov, A. A. (1941). *Oçerk sovremennogo russkogo literaturnogo yazıka*. Moskva: Uçpedgiz.
- Şanskiy, N. M. ve Tihonov, A. N. (1987). *Sovremenniy russkiy yazık*. Moskva: Prosvşeniye.
- Şanskiy, N. M., Tihonov, A. N., Filippov A.V., Nebıkova S. S. ve İzarenkov, D. İ. (1988). *Sovremenniy russkiy literaturnuy yazık*. Leningrad: Prosveşeniye.
- Şvedova, N. Y., Arutyunova, N. D. ve Bondarko, A. V. (1980). *Russkaya grammatika. (I)*, Moskva: Nauka.
- Tolstoy, A. N. (1961). *Sobraniye soçineniy v desyati tomah*. Moskva: Gosudarstvennoye izdatelstvo hudojestvennoy literaturı.

Uğurlu, M. (2003). Türkiye Türkçesinde “Bakış” (Aspektotmpora). *Türkbilig*. 5, 124-133.

Uşakov, D. N. (2013). *Tolkoviy slovar' sovremennogo russkogo yazıka*. Moskva: Adelant.

Valgina, N. S., Rozental, D. E. ve Fomina, M. İ. (2002). *Sovremenniy russkiy yazık: Uçebnik*. Moskva: Logos.

İncelenen Eser Kaynakçası

Zamyatin, Y. İ. (2015). *Mı*. Moskva: Azbuka.

Katriç, Y. (2015). *Klyuç temnih*. Lipa-Plyus.

Zaytsev, B. K. (2007). *Reka vremen. Ot Afona do Optinoy Pustini*. Public-Domain.

Stepanov, N. (2009). *Put' k tronu*. Avtor.